

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок № 10, II. пов. Ковче пошт. шланг. 143.322</p> <p>Адреса для телеграм: «Діло», Львів.</p> <p>Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рухомі не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в гроші 450 зол.</p> <p>За границюю: В Англії 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 750 л. л., Німеччині 750 мар. Швейцарії 3 шв. фр., Чехо- словаччині 30 ч. к., Румунії 15 л. лей, Болгарії 750 л. л., Австрії 750 ш. — Зміна адреси 1 зол.</p>	<p>В СПРАВІ ОГолошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЙ.</p> <p>ЦІНА ОДНОГО ПРИПІРЯКА 20 сот.</p>
---	--	---

Рухливість партій.

Поміркувана лінія і кандидатура марш. Пілсудського. — Актуальні домагання З. Л. Н. — Акція лівиці, три питання і відповідь Українського Клубу. — Перепоми пачифікації в Познанщині.

Варшава, 20. травня 1926.

Вся увага Варшави сконцентрована біля Нац. Зібрання і вибору президента держави. На започаткованих вчора переговорах поодиноких соймових клубів і груп, які виявилися у явних розмовах лівиці з нац. меншинами і тайним навізуюваним ниток порозуміння між лівицею і правницею, — некорисно відбивається дальший розвиток познанських подій, які все ще далекі від пачифікації, а близькі до здійснення сепаратистичних тенденцій.

Речинець і місце нарад Нац. Зібрання ще дефінітивно не означені. Блок поміркуваної лівиці (ППС, Визволені, Хл. Стронніцтво і Клуб праці) у зв'язку з недалекими виборами президента видав такий комунікат:

«Побібно започаткована марш. Пілсудським боротьба за моральну санацию нашого публічного життя здала всю опіцію працюючої Польщі у змаганні до повного здійснення цілей демократії, опертій на праві і справедливості. Здешидовано волею найширших мас працюючого народу з покликання Йосифа Пілсудського на становище президента Річпосполитої. Підписані партії постановляють зі свого боку зробити все, щоб перекласти в життя ту волю громадянства. Негативне розв'язання союму і розписання нових виборів уважають партії колючою умовою удороження публічного життя Польщі».

ЗЛН, відбувши засідання клубу, видав комунікат, в якому віддаючи пошану поляглим в обороні прав і висказуючи признання військам уряду Вітоса, домагається від марш. Ратая, виконуючого обов'язки президента і тимчасового уряду, щоб негайно привернено повноту конституційних прав, винищено на волю арештованих офіцерів, урядовців (сторонників уряду Хісно-Пяста), роззброєння і розв'язання стрілецьких організацій та парт. міліції і припинення якихнебудь змін в армії й адміністрації до вибору президента. Вкінці ЗЛН, домагається скорого скликання Національного Зібрання поза Варшавою.

Навізуючи до вчорашньої конференції ППС з Українцями й Білорусинами, годиться зазначити, що блок поміркуваної лівиці зажадав від нац. меншин відповіді на такі три питання: 1) Чи на випадок видвиження кандидатури марш. Пілсудського на уряд президента Річпосполитої дане представництво голосувало за тєю кандидатурою? 2) Чи заявляється за негайним розв'язанням союму? 3) Коли бажало б переведення нових виборів?

У зв'язку з тим Український Союмовий Клуб, відбувши нараду, ухвалив ось що:

Український Клуб від двох літ перший розпочав боротьбу за розв'язання союму, тому що теперішній сойм є базою воюючого польського шовінізму у відношенні до українського народу і нац. меншин. Сойм у своїй більшості є виразником суспільної реакції, що не дає змоги створити сел.-робітничий уряд. В соймі нема правних заступників українського народу Східної Галичини. Він активно воює змаган-

ня українського населення до волі і землі. В своєму змаганні усунути той сойм з горизонту, українські посли були безсилі. У витвореній сьогодні ситуації клуб однодушно стоїть на становищі негайного розв'язання союму і розписання нових виборів у приспівшеному речинці, при збереженні урядом конституційної свободи виборців та введення в життя громадянських свобод на українських землях у відношенні до українського населення.

Таким чином Український Клуб дав відповідь на два останні питання, лишаючи собі ще докладнішу оцінку особи пропонованого лівицею кандидата на президента держави.

Білоруський Клуб відбуде засідання завтра, бажаючи дати вичерпуючу відповідь на поставлені питання.

Клуб ППС, звернувшись в справі вибору президента, розв'язання союму та розписання нових виборів також до Жидівського Клубу. Жид. посли заявили, що відповідь дадуть пізніше, після відбуття пленарного засідання. Президія Жид. Клубу постановила скликати засідання Кл. в місті, де відбудеться Національне Зібрання.

Годиться зазначити, що з висуваних досі кандидатів на президента держави марш. Ратай заявив представникам преси під словом, що він свої кандидатури не виставляє і вибору рішуче не прийняв. Він ще за молодий, щоб замикати себе в Бельведері, навпаки — хоче працювати, маючи повну свободу рухів.

Серед живої виміни думок між партіями та явних і тихих підготувань до Нац. Зібрання різку дисгармонію викликають відомості з Познаня. Познанська преса далі приносить про події у Варшаві «татарські вісти». Марш. Пілсудського прозиває вона найорднаришнішими словами, своїх читачів інформує, що Варшава є на передодні соціальної революції. Телефонічна комунікація Познаня з іншими місцевостями є під доглядом політичної поліції. Познанські відділи що були під Варшавою, вернули вже на місце. Познанський вєвода Бнінський видав обіжник до старостів і президентів міст, в якому повідомляє про резигнацію Войцеховського і обняття влади Ратаєм, але зовсім ігнорує уряд Бартя-Пілсудського. Пачифікаційна акція марш. Тромпчинського покищо не дала ніякого додатного висліду. Публічна думка зовсім не схильється признати новий стан річей у Польщі, що може мати в дальшій розвитку події далекосяглі наслідки.

Справа роззброєння.

Женева, 20. травня.

Всі європейські держави на вступній конференції роззброєння ставлять як вступну умовину роззброєння створення достаточних гарантій безпеки. Представник Зєдинених Держав заявив, що характер справи

безпеки змінюється відповідно до географічного положення, а справа роззброєння є питанням чисто регіональним. Німецький делегат висловив думку, що порозуміння може прийти шляхом частинного обмеження зброєнь. Заперечив твердження, наче мирний проміс Німеччини можна перемінити на воєнний.

Литовські вибори.

Вибори до литовського союму скінчилися невдачею дотеперішньої урядової більшості (христ. демократія й інші реакційні елементи). По дотеперішнім обчисленням урядові партії ввели до нового союму загальом 30 мандатів, а опозиція лівиці з національними меншостями здобула 55 мандатів. З листи національних меншостей вибрано: 4 Польків, 4 Жидів і 2 Німців.

Комітет оборони народного майна.

Вибраний великим вічем львівського українського громадянства (в дні 11. ч. м.) Комітет для оборони майна «Нар. Дому» зібрався 20-го ч. м. на конститууюче засідання. Комітет прийняв назву: Комітету оборони народного майна. Головою Комітету вибрано д-ра Костя Левицького, заст. голови: о. прал. Тита Войнаровського і п. Василя Гресяка, а секретарем голову Нар. Організації Українців м. Львова п. Ів. Ліщинського.

Доразовий суд.

Розстріл серж. Кіс лєвського.

Львів, 21. травня.

Вчора перед нагим судом закінчилася розправа проти сержанта польського війська Кіс лєвського, що дня 8. травня в Жовкві вбив полковника Обєдєїнського і сержанта Гадомського. Одногослоно признали його винуватим скритовництва і присудили на смерть через розстріляння, передше деградууючи його до степеня стрільця. Конституційний заступник президента Річпосполитої марш. Ратай не покористувався правом помилування і Кіс лєвського розстріляли на військовій стрільниці на Клепарові.

Розноспіровані конспіранти.

Присуд у процесі ППС.

Варшава 20. травня 1926.

У процесі проти членів фашистської організації ППП, залав присуд. Обє. Пенкославського засудили на 4 місяці твердині, обє. Горинського на 4 місяці твердині, обє. Міхаловського на 2 міс. твердині, обє. Лубєвського на 1 міс., обє. генералів Вроцинського і Лєсєнєвського у п'ятилітні.

Біржа.

Гроші.

Курс ефективного доллара 20. травня в приватних оборотах був 1175 при неодостійній тенденції на курс Польського Банку 1090. Максимальний банківський курс 1100—1105 був нерезальний. У Варшаві курси не змінилися, вагалися між 1190—1200 зол.

У Львові на приватній біржі платили за американські долари 11'65—11'75, канадські долари 11'50—11'55.

Збіжжя.

З причини недалеких свят рух на збіжжій біржі і поза нею устан. Збіжжова тенденція адержується дальше. Настрій спокійні.

Ціни оцінюють без транзакцій: Пшениця біла 53'50—54'50, пшениця чорна 57'00—58'00, жито 33'00—34'00, ячмінь настівий 25—26, овес 34'75—35'75, гречка 31'00—32'00.

Без змін?

Львів, 21. травня 1926.

Польська делегація при Союзі Народів після довершеного на «моральній основі» перевороту склала заяву, що він є без значення, що ані у внутрішній, ані в закордонній політиці не буде ніяких змін, що все лишиться по старому.

І справді керманіч перевороту марш. Пілсудський, вертаючи до попереднього стану, робить все можливе, щоб триденний пролив крові на вулицях Варшави робив яражіння тільки епізоду. Повалюючи конституцію, він по трьох днях ту повалену конституцію вмурує в фундаменти нової доби польського державного життя. І це діється тоді, коли найправіша (як нпр. видєнське монархістичне «Слово») і ліва преса безвинно апелює до творця перевороту, щоб проголосив себе диктатором, розігнав сойм і на основі «моральної демонстрації» довів до морального відродження польської держави.

Щож може бути більш приманчиве і впоюючо-солодке для активної і творчої людини, як не диктатура? А одначе марш. Пілсудський не слухає цих апелів, мовчки відмахується від всіх тихих і голосних нашіптувань, всі зусилля повертаючи на те, щоб доплати до пристані компромісу.

Чому так діється, чому творець перевороту не витягнув льотичних консеквенцій з криваво-вдатного акту?

Відповідь дуже проста: він налакався соціальної революції, побачивши в ході кривавої зустрічі, як широка маса виходить з розломаних Пілсудським рамок, як підвищуються настрої мас, як знімаються революційні буруни. І тує сіє злїкі зуп szlacheski того зловещого шуму, тих широко-закресних і невідомих здвигів. Злякався і зробив блискавичний відворот на старі позиції, розсіваючи ладан «моральності».

Одночасно ці здвиги не лишилися без впливу й на становище непримирної в перших хвилях правниці. Даючи словесний спуст сьому негодуюванню з приводу акту марш. Пілсудського, вона в суті речі спішно правило до компромісу з «ребєліантом». Права, що востується Познанщина, ще лунають голосні вигукни на адресу «руїни прававих основ», але вже замирають погрози реакції, втишується буря і наступає реституція попереднього стану.

Все те аказує, що ніяких змін не буде, а одначе вони мусять бути хоч би в обмеженому обсязі. Підрупути, спричиненої мечем на організмі польської держави, на її правових основах не залишиться ніяким плястром. Широї маси не можна безжарно обманювати, не можна народною кровю насичувати амбіції одної людини. Вєспєрєч запереченням і всім звернєнням познанкам зміні безумовно будуть і то зміні компромісу, а на основі тихого порозуміння між правницею і лівицею. Як всі познанки вказують, неминучі компромісові змінні можна менш-більш з усею певністю устанити в такіх черах:

Перш усього в недалеких виборах з урни Нац. Зібрання президентом держави вийде Пілсудський. В першому голосуванні голоси будуть

зудин в селі Народного Пошу в сім
член порядку для: 1) Відрити 3
2) Відкриття протоколу з посидів
гальних зборів, 3) Звіт Дирекції (Р
зійної комісії діяльності за рік і
затвердження балансу і відношення У
абсолютотрі, 4) Розділ 4-го, 5) Уста
на балансі: суми зобов'язань Сою
найвищою кредити членам, 6) Вибір
члена Наглядової Ради і 4-го засуду
7) Внесок і дані, Заміщення рахуно
список за рік 1923 відношення з
Союзу 10 перегляду членам. — НАД
1923

З друкарні Видавничої Спілки. Підруч. Київ. Ринок 3. 19

Муши бути мовою!

сталою прикличкою по випробуванню і
якшій штирничого екстракту АГРУМІНА.

Генеральне представництво на Пом'юу:

ТІТАНІ, Львів Різницька 8.

1247a)

40—70

такі реферати: доцент українського промис-
лового університету д-р Володимир Залоз-
ницький виступив 11. м. м. реферат про
гетьманську добу на Україні, а д-р Іван
Турин (24. м. м.) про княжі часи. Обидва
референти підчеркнули дуже сильно держав-
ничий характер українського народу
як в тих давніх митових часах і багато
уваги присвятили тогочасному відношенню
наших державних мужів до Росії та
Польщі.

В дискусії забирали голос дуже багато
Німців, які як до рефератів, так і взагалі
до української справи ставилися з вели-
ким зрозумінням і — головне — без упе-
реджень. З України брали участь у дис-
кусії: проф. д-р Мірчук, інж. Даскалюк,
д-р Турин і інші. Очевидно, що й інші
непокинули "принципи" не сидіти тихо. Але
також зрозуміли добре аргументацію
наших рішучих рефератів, обмежуючи-
ся до таких штирничих вигуків, як при-
міром те, що — мовляв — українські са-
селі не каналі (так дослівно сказав се-
рван Енгельгард), або що Україна не бо-
жевілля (пан Гайдешко). За ці й такі по-
добні вискази віддали голоси за під-
тримку і то не від України, а таки від кіль-
кох німецьких бесідників.

Найбільше не подобалася правда про
українську справу аудиторів Гайдешко
і він зголосив виступлення з товариства,
бо на його думку на терені товариства
ведеться українська пропаганда. Отже де-
кларація викликала серед присутніх лише
веселі настрії і дотепні замітки під адре-
сою райтеруючого лицаря польської куль-
тури.

Трохи більше праці, трохи більше
справжнього, нефальшованого світла, а
згодом пошепелять усі ті "неустримні"
шпери, що жирнуть на світлинах невіжі
і темноти, використовуючи добру віру
чужинців.

Ясенчук.

Організаційно-політичний рух.

Повітовий Народний З'їзд в Устриках
Долішніх.

Устрики Дол., 15. травня 1926.

Дня 12. м. відбувся Повітовий Наро-
дний З'їзд в Устриках Долішніх, повіт Лі-
ско. Салю "Церковного Дому" виконили
по берегах делегати 29 громад (між ними
одна громада балгородського суд. повіту),
що заступали всі громади устрицького
судового повіту. З'їзд відкрив гарною,
короткою промовою місцевий адвокат
д-р О. Пеленський. До президії Зборів
включено: Володимир Вербеня як го-
лову та п. Миколу Негребецького як се-
кретаря. Реферат про потребу політичної
організації та про програму Українського
Національно-Демократичного Об'єднання
вигословив делегат партії п. Олекса Чер-
кавський зі Львова.

Відтак виявилася оживлена дискусія,
де між іншими забирали голос: о. А. Ле-
вицький, о. Вол. Вербеня і адвокат Пе-
ленський, після якої вибрано одноголосно
Повітовий Народний Комітет в складі: голова:
д-р О. Пеленський, члени: о. Вол. Вербеня
(місто-голова), Микола Негребецький з Устрик
(секретар), Олекса Гейтшот з Устрик, Ва-
силь Миланський з Бандрова, Микола
Дорош з Устрик, Микола Кот з Чорної,
о. Андрій Левицький з Гошова, о. Микола
Миланський з Мочарів, о. Мих. Сухий з Ло-
бозова, Дмитро Радик з Лодюк, Лесь
Зав'яз з Телешини й Ілля Кросевич з
Устїянової.

З'їзд закінчився промовою провідника
Зборів і нововибраного голови Повітото-
го Комітету.

Учасник.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашнє чистю
нашого часопису конфісковано за
22 рядки статті "Під національним
прапором".

— Вірні полки. Польська преса
спонтанічно варшавських перово-
дотом має клопот з однією пове-
динкою війська, яке не слухало при-
казів бувшого свого президента та
його уряду. Вшехпольські публіци-
сти вилізали зі шкіри, щоб од-
ною рукою зрозуміти підписуватись
під пафосними тенденціями
нового уряду, а другою вказувати
гордо на ті полки, що до остан-
ньої хвилини боролись проти цього
уряду і нині ще не хотять під-
датись його приказам. Ситуація
преглуна та прекумедна. Найвірні-
шими жовнірами Річчосполитої є
ті, що не хотять присягати на вір-
ність новому уряду, з яким по-
ки що погодились навіть ті, що йо-
го провідника називали вчора "вар-
холом". І до багатьох. Дня 21-го
ц. м. Слово польське" подає таку

сензацію під грубим заголо-
вом: "Подив Німців для познан-
ських полків. Німецько-данієвська
преса пише далі широко про події
в Польщі. Пишуть про поведінку
познанських полків, складених зде-
більша з Білоруських і Українців.
"Данієв А. Нахрістем" висло-
влює подив для дисципліни, яка па-
нує в цих полках і каже: Зачуду-
валися мусять викликати завістки про
те, що Білорусини та Українці вта-
гнені здебільша до познанських
полків, без огляду на протидержав-
ну агітацію українських і білору-
ських політиків, а як виявилось, до-
брий жовнір, який можна до-
вірити і які без вагання йдуть зі
своїми полководцями". Прому уя-
вити собі комізм ситуації: "Слово
польське", кризь якого гордо не мо-
же навіть переплітати слово "Украї-
нець", у ненависті до марш. Піз-
судського дійшло до того, що ве-
личас полки складені з України,
як єдино-вірні польські полки. Чи
воно поважно вірити у це — инша
справа. Найвірніші фанатики є без-
межні. Чорносотенна російська пре-
са також залюбки впевняла свою
суспільність, що найвірніші цареві
є польські полки.

— Білі плями. До цього часу
лише українська преса мала кон-
ституційний привілей виходити на
світ божий з білими плямами пе-
винності, перейшовши шодня кризь
операційний стіл прокуратора. Те-
пер можна вже бачити явля-годи
і польські денники з таким прапо-
ром. Варшавська "Річчосполита"
світить білими місцями аж злобо-
дивитись. Не по християнському це
дивитись в нещастя ближнього, але
якби так кожний польський денник
перейшов на власній шкурі хро-
нічну цензуру за "еретичні" думки,
то може всі разом почали би дома-
гатись, щоб закони про свободу
слова були менше гарні на папері,
а гарніші в практиці.

— Епітет "варіат" є образливий
і хто кине ним на свого противни-
ка може заплатити 8 зол., коли цей
подасть на нього в суд. Така є на-
ука з одного вчорашнього львів-
ського присуду між властительською
каменіц при вул. Котляревський ч. 1
і комірником. Однак обрешена вла-
стителька пані Ляндав, яка вийшла
переможцем на суді, прийшла до
висновку, що її випрана честь ко-
штує дорожше (говорар для адво-
ката) як кара 8 зол. присуджена
тому, що її образив.

— Пожежі. У Крошніні, львів-
ського повіту, повстала пожежа в
хаті господаря Шустра, з причини
попсованого коміна. Згоріло п'ять
господарств. — У місті Бакав, на
Румунії, згоріло 300 господарств
вартости мільярда лей.

— Під знаком об'єднання. Пи-
шуть нам зі Станіславова: Цей
неділі відбулося у нас спільне
священе, влаштоване всіми стани-
славівськими українськими то-
вариствами, при дуже численній у-
часті нашого громадянства. Після
промови пароха міста, о. кан. Дм.
Стека, промовив Лев Бачинський,
д-р Андрій Чайківський з Коло-
миї і інші. Дуже знаменна була
передовсім прегарна промова д-ра
Л. Бачинського, що накликувала
присутніх до національного об'єд-
нання, визволення і взаємної
толеранції. Промова лідера рад-
икальної партії лишила по собі
якнайкраще враження.

— Виїзд на Україну. Дня 15.
ц. м. виїхав з табору в Ізофеві
новий транспорт стрільців 6. Га-
лицької Армії в числі 100 осіб на
Радянську Україну. З транспор-
том поїхало також кільканадесят
українських студентів, що поки-
нули свої студії в Чехословаччині.

— Процес цисаревої Зити. Бу-
ла австрійська цисарева Зита по-
дала у Париж в суд французьких
злотарів Міненфельд обвинува-
ючи їх, що вони при продажі габе-
бурських дорожностей вели іри-
стив неабияк. Паризький суд
відкинув скаргу Зити як безпід-
ставну.

ВІДГУКИ ПИЯ.

23. V. 1926.

Досить мені вже Варшави з її виграною
війною, з програмою справою. Може ще
як не стане теми, вернуся коли до тих
подій, повних не тільки трагізму, але й ко-
мізму, але тепер маю їх досить.

Займаю назва нашим коханям Льво-
вом, який теж вартий уваги й опису.

В найближчій неділю влаштовують Укра-
їнські спортивні змагання на площі Сокола-
Батка. Змагання запровадяться прекрас-
но, бо впорядковані докладають усіх сил,
щоб спортивне свято вийшло якнайліпше,
а є між ними й такі сильні, як Волженя.
Участь великої кількості спортсменів і
гарної погоди запевнена, а що до участі
публіки, то думки поки що поділені. Оп-
тимісти кажуть, що площа Сокола-Батка
не помістить натовпу, а песимісти впевни-
ють, що натовп мігше площу, бо неале-
ко Польки грають у футбол.

Я належу до золотой середини і кажу,
що площа натовп помістить, але так йо-
го розмістити, що місто не заважить
присутності публіки. Так воно було все,
так буде й тепер, бо чому ж мало змінити-
ся на гірше. Наша суспільність знає д-
уже добре значіння спорту для повнево-
леного чи побитого народу. Бере собі при-
клад з Німців і горючо підтримує рідний
спорт... дискусією про каварних. Вони
знає, що кожне важке діло починається
від дискусії, тому дискусію, дискусію,
дискусію... кінчить на дискусіях. А потім
мас зовсім оправданий жаль до спортив-
них кругів, що справа спорту стоїть у нас д-
уже низько.

В найближчу неділю "День Українсько-
го Спортівця" на площі Сокола-Батка!

— Мандарини та бакаларі. Під
таким заголовком помістила краків-
ська "Газета Літеральна" статтю,
з якої можна запитувати таку ро-
зумну критику сучасної шкільної
системи в Польщі: "Слово інтелі-
гент стане виведою синонімом на-
зидництва та темряви. З багня на-
шого шкільництва виростає те ха-
базя, що називається квітом на-
роду, підмогою культури — інтелі-
генцією. З наших шкіл, голов-
но середніх, виходять люди зі світо-
глядом бюрократів, зі схоластичним
знанням бакаларів та суспільною
освітою аналіфобета. Невипно
працюють у шкільництві над новими
формами навчання старих річей.
А препінь це підрядна справа. Вся
вага в тім, чого вчать. На всю
освіту ученика складаються обшир-
ні та зовсім зайві історично-кля-
сичні відомості. Крім цього дещо
з природничих наук, але це, згід-
но зі загальною оцінкою, не є таке
важне, як лір. дата, коли написа-
но "Валенрода" або вбито Цезаря.
Зате нічого не шкодить, коли та-
кий бакалар не вміє піаніше ві-
дрізнити ячменю від пшениці, гадає,
що електричний дзвінок винайшов
монтер, який його закладає, а на
конструкції телефону глядять мов
на тайну створення світа". Коли
хто лийн загляне до записки гімна-
зиста, ствердить з жахом, що цей
хлопець учить мудрості, від яких
дозріла голова закрутилась би. Ви-
телі самі підійшли над ними цілком
лечорами, підготувалися до зак-
цій і на другий день кидають гро-
ми на учеників, що вони "цього"
не знають!

— 500.000 фунтів нагороди —
майно мільонера одержить від ан-
глійських товариств для обезпечен-
той, хто добуде з морського дна
в околиці пристані Брест золоті
штаби затоплені разом з англійсь-
ким кораблем "Египет", чотири
роки тому. "Египет" пішов на дно
разом з усіма людьми внаслідок ви-
буху парового китла. Крім пасажирів
були на цьому пароході також
у металевих касетах штаби золоті,
власності англійських обезпечую-
чих товариств. На об'яву агідації
нагороди зголосилася шведська фі-
нансова група, під проводом капі-
тана Гедбага, який при допомозі нур-
ців шукавте скаргу на дно моря.
Цей скарг дежент у глибині на
110 метрів. Після кількомісячної
даремної праці вони вернулись ми-
нулого року назад до Швеції, з

— Недалекий парк розвився, розпався
і лише пахощами "де от мріа (его)", до-
дає до площі скороченої рокою і не дає
піднятися курям, а над усім веселе сон-
це всміхається з розногороднього неба.
Вулицями співають томи народи: оди-
ним, парами і гуртками. Всі біжать, щоб
якнайшкоро зайняти місця і захотіти хри-
ста — каварні. А, Ти III. Читай, думай
де? — на площі Сокола-Батка? — Ні!
Неділя не є на те, щоб релігувати з
каварного диму і джазбенду з чорною
кавою!!

Як буде більше як сто людей на за-
ганнях, то буде каварно стоїмалачити,
а неж на сорок тисяч Українців іпола-
тний відсоток. Ті розмакуть решті про
се і скриткують подивові очі.

Що до критики, то в зачу першої і
то вже тепер.

Перелічуючи програму змагань, а не
бачу одного бігу з перешкодами, бігу
історичного і незвичайно цікавого. Це є
біг на 12 кілометрів, який недавно від-
бувся на просторі Варшава-Вільни.

Тому раджу впорядковані спортового
санта додати ще в останній хвилину од-
ного бігу.

Біг "Войцеховського" за
шкільку води. Помітка: 12 км. Пе-
решкоди: Корі, перкан і ріка. Обов'яз-
ний стрій: шлюсок і шапка пікста.
В другій половині бігу можна скинути че-
ревики, змінюючи біг на "галоп" і "бітос".

Ця одна точка перемога любов до
каварні (навіть у нас!), перервала дис-
кусію на тему спорту і виклала лаваских
Українців диктути раз сайком повітрям,
якого так мало тепер, абстрагуючи від
мистецтва і недалеких виборів.

Galaktion "Haka.

тим, щоб почати знову роботу.
Довгими роками ніхто не міг за-
житись на працю нурія, тому, що
тищення води під воюю на 110
метр. глибини загрожувало життю.
Щойно недавно якийсь інженір з
Кіль винайшов для нурців одяг,
яка штучно парализує тиснення
води. Капітан Гедбаг вернувся са-
ме тепер до Бреста, де при допом-
одного англійського й одного англій-
ського нурія, має надію добути зо-
лотий скарб для інших і для себе.

— Свято Ів. Франка. Соціл Бать-
ко влаштував дня 3. червня ц. р.
на своїй площі при Стрийській ро-
гачі свято Франка. В програму
свята входять рухові вправи всіх
літальців С. Б. і відділів з повіту.
Се свято запровадилось величаво.
Розпочнеться воно засадженням ду-
бів в честь поета з пам'ятковою та-
блицею. Докладну програму свята
подадуть афіші. Весь дохід прина-
чений на пам'ятник Франка. Все
Громадянство запрошує до якнай-
численнішої участі Старшини.

До П. Т. Членів Товариства взаємних обезпечень "Дні- стер" і всього українського Громадянства.

В місці квітня подали ми в пресі ін-
формацію про наші заходи в Міністерстві
Скарбу і в Президії ПДУВ. Досі на жаль,
цієї справи остаточно не вирішили, окре-
ма не маємо ще відповідей з Міністерства
Скарбу. Дістали ми поки що письмо уп-
рави ПДУВ з дня Варшави 1. мая 1926
з. 3572/3478, которого зміст подали ми до
відома наших П. Т. Агентів окремих об-
сяком. Отси хочемо познайомити наш
широкий загаль з найважливішими справами
порушеннями в дотім обсяку.

І. Справа спізнання предкладання до першорини поліс "Дністра".

Управа ПДУВ, повідомивши нас згодом
письмом, що своїм Відділом доручила
знати важливі всі поліси "Дністра", що
є предложем до перевірки в 3-місячний
речинні від дня узгодження і переведення
відповідних справувань у кожний випад-
ку, коли сторона докаже, що без власної
вини не могла предложити в означений
часі поліс "Дністра" до перевірки.

На тій підставі можуть наші члени
зносити письмові рекламні до відділу
ПДУВ у таких випадках: 1) коли поліс
признали предложеною за піано, хоча член
предложив й Відділу перед укладом
3 місяців від дати узгодження (таких
немає було дуже багато); 2) коли член
предложив вкуплені поліс "Дністра"
громадянською урядові, а пої перевірці
їх; зовсім не відіслав їх до Відділу
ПДУВ для перевірки або відіслав їх у
спізнаний речинні; 3) коли контролю поліс
переводили в громад, не повідомивши
про це або в невірності нашого чле-
на, який мав вкуплену в час поліс "Дні-
стра" Одним словом: треба зносити ре-

осастрілені, в другому правде від-
дасть білі картки. Описує віддавати
це на кілька засідань сойм, щоб
запровадити правами наділити прези-
дента держави. Сполучили послуху
це завадані, він розважється,
або його розважє президент на ос-
нові поширення прав. Особиста ам-
біція марш. П'є- дзюко, що в ог-
ляду на його особу скаржувалося
явно Берліневу конституцію 1921 р.
в розділі про права президента, бу-
де насичена й заспокоєна, бо тепер
як раз ті самі чинники поширять
його права і дадуть йому свободу
рухів на становищі голови держави.
На протязі трьох місяців (передви-
борчого періоду) відбуватиметься чистка
адміністративних урядів з небажаних
для теперішніх панів положень
елементів. Однак діяльність
школярства зі всіма школь-
ними властивостями (кураторства) ли-
шиться непорушною до-
моною реакції. Це буде
конфесія діячів коштам
непольських народів.

І ще одно, тепер найважливіше: за-
компроміс між польською
комірковою лінією і
правдивою мають заплатити
Україні й Білорусини
зміню амборчої геомет-
рії на „кресач“ в користь
їх угоду Польщі.

Заява представника ЗЛН. пос.
Римара, який лякається, що буду-
чий сойм буде гірший тому, що
замість польських послів з
Галичини засядуть в нього
„провідники україн-
ської ірреденції з Петру-
шевичем на чолі(?)“ — не
є пустим звуком. Якраз польська
коміркова лінія, бажаючи заспо-
коїти „народову“ совість, збирається
віддати нас на поталу польської
реакції. Оба польські табори зна-
ють до того, щоб дійти до ком-
промісу на шмат, щоб і в нас
запентифікувати теперішнє наше
положення. І тому б. віцепр. Тутут,
великий „реформатор кресів“ поті-
шас наших послів, визнає їх, щоб
забули про ті три криваві дні, бо
все буде, як було.

Не буде змін і будуть зміни. Бу-
дуть зміни для широких польських
мас на краще, на гірше; для нас
не буде змін, а якщо будуть, то
краще на гірше. Тому „savezpi son
ciles!“, хоч поруч компромісних лі-
ній правдивих змін можуть бу-
ти й інші, про які нікому й не смі-
лося. Та поки що ми обов'язані слі-
дувати за біжучими подіями, вчу-
вати їх хід і напрям та єднатися до
відбиття занесених над нами ударів.

Внутрішнє положення в Німеччині.

Справа державного прапору. —
Угода між сойм. — Уступлення
Лютера. — Новий кабінет. — План
перевороту крайньої правлі.

(Від власного кореспондента)

Берлін, 17. травня 1926.

Кабінет д-ра Лютера улав вікни
минулого тижня, так сказати, з
власної руки, під ударами своєї
власної, правлячої партії
демократія, що віддавна вже гра-
ють ролю невеликого, але за те
великим рухливим „хвилька“ з пар-
ламентарною життя Німеччини.
Кабінет д-ра Лютера вже віддавна
стома на дуже слабких ногах і по-
падає мраз в власної нестерп-
ності в скрутне положення, однак
досі вдавалося йому завести вийти
з опресії та атриматися, бо біль-
шість парламенту аважала його з
причин заграничної політики ко-
рисним, або принаймніш потріб-
ним. Цей кабінет жив вже довго
на ласці з одного боку німецьких
націоналістів, що до часів Лютар-
на самі були в ньому заступлені,
а другого боку соція демократія,
що піддержували його заграничну
політику. Однак сам шеф кабінет-
у, д-р Лютер, ніде не тішився
спеціальними симпатіями, бо не
належав активно до нікої партії й
загалом не мав зручності й до-
стаю у внутрішній політиці. Сам
собой дуже добрий знавець госпо-
дарських відносин — йому й його
директорів німецького державно-
го банку Шахтові завдачує Німеч-
чина між іншим стабілізацію ні-
мецької валюти й економічне успо-
коєння — Лютер був непорядний
та незручний на берлінській па-
рламентарній арені й не вмів давати
собі ради навіть з своїми прави-
тельственими партіями. Про нього
то й балакали, що нема такої ка-
лабани, в яку він не вліз би... не-
хотичи.

Останньою з таких калабань, з
якої йому не вдалося вже шасли-
во вискочити, була справа змін
державного прапора. Ця
справа віддавна ворушила ні-

мецьку суспільність, розділюючи її
на національних прихильників ста-
рого, шварського, прапору чорно-
біло-червоного колашу та прихиль-
ників чорно-червоно-золотого колашу
нової республіки, однак в останній
часх ця справа втратила була ба-
гато в своїй гостроті актуальності.
А — Лютер пригадав її новим ро-
зпорядком президента Гінденбурга
про аживання торговельного пра-
пору, що залишилася в спадку по
монархії, побіч нового, республі-
канського, й цим викликав нову
колотнечу, якої вже не зумів по-
ладити.

Розпорядок про державний пра-
пор для німецьких заморських
представництв був — що правда —
одноголосно прийнятий радою міні-
стрів, в якій доволі сильно за-
ступлені теж обидві республікан-
ські мішанські партії, католицький
центр дема й демократична пар-
тія трьохма впливовими міністрами
(д-р Кюльда, д-р Райнгольд і д-р
Геслер), однак, відповізно не під-
годований, стрінувся в парламенті
не тільки з рішучим і енергійним
відпором соціял-демократів, але
також і з критичною центрів і
демократів. Особливо непримирно
поставилися найлібіше зорієнтовані
демократи, які, хоч не одноголосно,
всю вину приписували канцлерові
й не дали себе заспокоїти ані
(справді незручними) уступками Лю-
тера, ані нахликуючим до згоди
письмом президента Гінденбурга.
Лютер опинився перед парламен-
том тільки в товаристві німецької
народної партії й мусів уступити
тим більше, що своїми останніми
уступками в користь ліній знову
втратив сподіванку піддержку з бо-
ку німецьких націоналістів. Із Лютером
зсоціалізувався весь кабінет і по-
дався до димісії, а Лютер просив
крім цього звільнити його й від
тимчасового ведення справ, доки
не буде зложений новий кабінет.

Після уступлення Лютера
вивали однак, що весь крик був
звернений проти особи канц-
лера та що вся криза була в дій-
сності не конче потрібною. Пер-
тракції на ліво не дали ніяких
результатів і вкінці на місці зали-
шилися весь старий кабінет тільки
без Лютера, а під проводом до-
теперішнього міністра справед-
ливості, д-ра Маркса.

До загострення ситуації й уступ-
лення Лютера, якому в останніх
часах приписували надто велике
зближення до німецької національ-
ної партії, причинився значно ви-
критий в саму добру хвилю плян
крайніх правих націоналістів ви-
кликати в Німеччині правий пере-

ворот і закласти диктатуру при до-
помозі тайних німецьких організа-
цій і війська. Берлінські поліції й
пруський уряд виступили з ви-
щими резолюціями, однак отпо-
шені документи й переведені ре-
зультати розсліду не виявили нічо-
го незвичайного й серйозного й не
дали сподіваних результатів. Плян
страшного перевороту мусів
виглядати далеко повамішче.

Н. Д.

Що широкому світі.

В Італії разом із проголошен-
ням виконуючих розпорядків ви-
війшло в життя корпоративне у-
правління. Є це великий крок
у внутрішній устрою Італії. Пер-
шим міністром корпоративних справ
буде Муссоліні. Муссоліні видав
обіцянку до всіх фашистів. За-
твердженням виконуючих розпо-
рядків до закону про синдика-
ли корпоративна організація дер-
жави є доконанням актом. Держави
на пів ліберальна, агностична і не-
залежна до діла перестала існувати.
На її місце повстала фашистська
держави. Наша віра незалежна. Чор-
ні сорочки! Підніміть високо наш
прапор, актом волі і вірності ви-
дайте пошану жинішній хвилі, яка
є одною з найважливіших хвиль на
шій революції!

Англійський уряд пробує з пе-
реговорах з представниками вугле-
копів перевести внесок, щоб об-
низити плату всім шахтарям на
10 процент.

„На полі слави“

Ще про „Leo-Gesellschaft“ — Ува-
жні читачі. — Дискусія. — Про-
польського „Левона“.

Вісник, 14. травня.

Нема нічого злого, що не майже б
на добро — так каже стара прислівка
і наша міденська еміграція мала це за-
нагоду переконатися про правдивість
цього. Протинімецькі заступи в тут
німецькому „Leo-Gesellschaft“, про які
часту ми писали обширніше на цьому міс-
ці — реферат обширного доповіді
Гельмгольц-Шнелленштайна і б. заступника
Гельмгольц-Шнелленштайна і б. заступника
Левандовського вийшли на шкоду на ко-
му кішмю, а саме тим темним дискусі-
пакерним шовінізмом. Вони не тільки не
заспокоїли викривати правду про українську
справу, а навпаки — причинили до її
пропаганди і сповідування страх чужо-
го нам німецького громадянства.

А саме упрямий згаданий товариств,
бажачи зберігти престіж під культурно-
просвітної установи, втрутившись залюбо-
турним українцями виступами, втру-
тившись безпосередньо до дискусії нашої
громади, прохачи їх давати відкрити на
доповіді теми з українського минулого
сучасного життя. Досі загострено

одразу впроваджують жінку-дитину
у невідповідну для неї сферу, а
замкнене, антисанітарне життя ви-
кликає хронічні хвороби і страшний
смертність поміж жінками та не-
мовлятами.

Поступові Індуси добре бачили
цей катастрофічний стан і зверну-
ли енергію на те, щоб старати
з одного боку жіночий медичний
персонал (бо чоловікам — лікарів
вступ до гаремів заборонений), а з
другого боку — підготувати кадр
учителів для гаремів, щоб несли
в ці закамарки світло культури. До-
тепер нараховують там 13.664 жі-
нок лікарів, 64.836 лікарських по-
мічників та акушерок і 35.845 учи-
тельок. Звичайно, то за малі цифри
для 320 мільйонного населення Індії,
але це тільки початок і треба ви-
знати, дуже вдалий. Досі в Індії
існує 12 університетів, де поді-
з муштинами студіюють жінки, а для
магометанок, котрим закон заборон-
яє мужеське товариство, створено
дві вищі медичні школи, — одну
в Делі, другу в Калькуті, де муш-
тини не приймаються. Наслідком невичи-
ної боротьби Індійські жінки спро-
моглися здобути собі виборче пра-
во в поодиноких провінціях. Ан-
глійський уряд поборою цю жінку
виступи, але — не заважаючи на те
жінки ввійшли до багатьох законо-
дальних органів та сенатів універси-
тетів. Дві жінки в Бомбею, а три
в Бенгалі мають судовий уряд.

(Продовження буде)

Модні воони для пань на костю-
ми, плащі, мундесні сунна, шов-
ки, шифони поручає по низьких
цінах фірма

АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі і Стрию.

Валентина Завальська.

ЖІНОЧИЙ РУХ.

(Продовження.)

Коли однак говоримо про жінку
працююцю, або урядничку, то це
слід розуміти лише відносно самих
скромних та невідповідальних по-
сад або урядів, бо все, себто по-
платніше, заняті муштинами. Най-
більшим атутом в руках протині-
ків жіночого рівноправ'я є певні
гочки фабричного законодавства,
які обмежують жіночу працю, не
дозволяючи робітницям працювати
по ночах, або в якихнебудь спе-
ціальню тяжких умовах, з огляду
на збереження раси. Отже, кажуть
вони, праця жінки, помимо її влас-
ної волі, не може бути остільки
продуктивна, як чоловіча. Базую-
чись на поглядах феміністичних, не
можна не зазначити, що ця опіка
є річю дуже небезпечною для жі-
ноцтва. Борючись за однакові пра-
ва, ми не вимагаємо інших умовин
праці для жінки, як для муштини.
Ті, хто обстоює поліпшення умовин
праці для жінки, дуже часто трак-
тує справу занадто теоретично, так
мовляв, по традиції. Правда, нічна
праця шкодить здоров'ю, але є
однаково шкідливою для жінок і
чоловіків. Проте значно шкідливі-
шим для здоров'я є голод від без-
робіття, або недостаточний заробі-
ток!

Статистика останніх часів устано-
вила, що 67% жінок примушені
працювати на кавалок хліба, бо
ніхто їх не утримує. Колич з остан-
ніх 33% виключити дічат, підліт-
ків, котрі не можуть ще заробляти,
та старух, які втратили здатність
до праці, чи багато лишиться жінок,
котрих утримують їх чоловіки? На-
решті, як має бути з розведеними та
вдовами? Хтоб годував їх, колиб
не дати їм праці до рук?

Чоловіки заведи побоялися
жіночої конкуренції, а за останніх
часів рішуче об'єднуються для обо-
рони перед жіноцтвом і виступають
проти нього в пресі.

Вже від кількох тижнів у віден-
ській газеті „Нас Фрас Пресе“ ве-
деться завапта полеміка між фемі-
ністками та „маскуліністами“. Пер-
шу ролю з боку феміністок відіграє
славна данська письменниця Карін
Мікаеліс. Вона гаряча прихильниця
матріархату і каже:

„Я ніколи не сумнівалася, що му-
штини також виступлять в оборону
своїх прав. Тільки вони зробили це
скорше, ніж я припустила. Цьому
виною тяжкі часи... Я переконана,
що за яких сто літ, життя остільки
зміниться, що „дім“ належатиме до
матері, діти матимуть виключно її
назависко і ані держави, ані прива-
тні особи не посміють розсліду-
вати, хто батько її дітей!“

Карін Мікаеліс сподівається „Зо-
лотої Добі“ для жіноцтва за яких
сто літ! Можливо... А теперішні

жіноцтво тимчасом обмежується слі-
дуючими постулатами:

- 1) Однакова професійна підго-
товка для хлопців і дічат.
- 2) Рівність прав служби з муш-
чиною на постах правничих, адміні-
страційних, професійних з однако-
вим авансуванням.
- 3) Рівність платні за однакову
працю.
- 4) Жадних обмежень для заму-
жньої жінки.

VII.

Цей огляд не був би повний, ко-
либ не згадати хоч кількома сло-
вами окремі, мало нам відомі дер-
жави, а побіч них тзв. екзотичні
країни, які однак не лишилися без
феміністичних впливів. Не могу
також не згадати на успіхах жі-
ноцтва в сфері інтелектуальній, де
за короткий час по війні пороблено
величезні кроки вперед.

Перше місце між екзотичними за-
ймає безперечно Індія.
У глибокій старовині мала там
жінка дуже шановане становище.
Сліди того залишилися в багатьох
релігійних обрядах і в самій назві
батьківщини — матернім краєм.
Описля через найзд магометан жінку
замкнено до гаремів. Будучи від-
різаною від цілого світа, вона оста-
точно занепадає і нема мови
тільки про будяку її участь в гро-
мадському житті, але й навіть про
елементарну освіту. Передчасні одру-
ження нерідко в віці 10—12 літ.